

Minden fronton a Gazdákat segítve!

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara a mezőgazdaság fejlődésének szolgálatában

Az Agrárgazdasági Kamara megalakulását követő tevékenységéről, a végzett munkáról és az elmúlt évek eredményeiről kérdezte szerkesztőségünk **Rácz Imrét**, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Agrárgazdasági Kamara Elnökét:

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei igazgatóság, utóbbi években végzett munkáját összefoglalva meg kell állapítani, hogy nem is olyan egyszerű a számvetés mivel nagyon szerteágazó, mozgalmas tevékenységről kell beszámolnunk. A falugazdász hálózat napi ügyfélszolgálati ténykedése a leginkább ismert és mindenki által kézzel fogható, de ezen túl is folyik az intenzív munka. A megyei munkaszervezet próbál regionális és esetenként országos problémákra megoldást keresni és jobbitó szándékú javaslatokat tenni. Az első átfogó projekt, amin dolgoztunk, a **közfoglalkoztatás átalakítására** irányult, amelynek a kidolgozása 2014. februárjában indult. Az akut, elsősorban a betakarítási időszakban jelentkező munkaerőhiány egyik kiváltó oka, a közmunka által visszaesett munkaerő kínálat. Ennek a problémának az orvosolása céljából javaslatokat dolgoztunk ki, melyeket továbbítottunk az országos elnökség és az ágazati döntéshozók felé. Az illetékesek elismerték a probléma valóságát és módosították a jogszabályon, mely alapján könnyebbé vált az ágazat közfoglalkoztatásban való részvétele. Ez a változtatás egyben csökkentette a helyi kistermelők versenyhátrányát a szociális szövetkezetekkel szemben, mivel a régi szabályozás szerint ezek sokkal kisebb költségfelhasználással láthatták el a települési közintézményeket friss termékekkel.

A következő terület, ahol a megyei szervezet, jelentős eredményeket mondhat magáénak, az **országos jégkárrelhárító rendszer kiépítésének elfogadtatása**. Az agrárgazdasági kamara munkájának köszönhetően 2018. májusára kiépülhet,

az egész országot lefedő jégkármentesítő struktúra. Ez csak több ember éveken át folyó munkája által jöhetett létre, akik végig hittek az elgondolásban. Örömmel tölt el, hogy országos lefedettségű lesz a rendszer kiépítése. Ezt azért is fontos kiemelni, mert így csökkenthető annak a veszély, hogy ellentét szülessen a védett és nem védett települések között. A napi működésben nagy szerep hárul, az Országos Meteorológiai Szolgálatra, aki az indításhoz szükséges riasztás fogja kiadni, arra a célterületre, ahol a kockázat ezt indokolja. A megfelelő generátorok beindításának helye pontosan meghatározható lesz, így csak azokat kell majd beüzemelni, amelyekre feltétlenül szükség van. A nagy kiterjedésű határ menti területek azonban indokolják, hogy ez a fejlesztés nemzetközivé váljon, és Ukrajna és Románia területén is létesüljenek állomások. Folyamatban van ennek kidolgozása és megvalósítása, és akár pályázati forrás is fordítható a kivitelezésre. Jelen pillanatban azt kell még pontosítani, hogy az üzemeltetés költségeit ki fogja magára vállalni. A feladat nagyságrendjét jól érzékelteti, hogy a tervezett manuális generátorszám Kelet-Magyarországon 275 db, országosan 984 db.

A gazdák irányából többször felmerült kérdés, hogy miért halmozódik a **kárenyhítési alap** évről – évre, holott a rendszeres természeti károk a kifizetett kárenyhítési összeg felhasználásának akár többszörösét is indokolnák. Átgondolva a problémakört, arra a meggyőződésre jutottunk, hogy a gazdákra nézve nem előnyös feltétel rendszer okozta a forrásvesztést. A korábbi gyakorlat szerint ugyanis csak az volt jogosult kárenyhítésre, akinek üzemi szinten keletkeztek jelentős kiesései. Ennek mértéke el kellett, hogy érje az üzemi termelési érték 30%-át. Előfordulhatott, hogy egy termelő gyümölcsösében 100 % volt a kár, de e mellett termelt még kukoricát is, ami kármentes volt így elesett a kárenyhítéstől. A jogosultságot javasoltunkra úgy módosították, hogy a kárnak üzemi szinten már csak a 15 %-ot kell meghaladnia, illetve ha az adott kultúrában a 30 %-ot meghaladta az időjárási kár, akkor abban a kultúrában történjen meg a kárfelvételezés és kompenzálás. Tehát, ha az almát érte kár, akkor csak az almát vizsgáljuk meg az előző 5 év átlagában, ne vessük össze a kukoricával például.

Megyénket folyamatosan hátrány érte az elmúlt csapadékszegény években, mivel az **országos vízhiányos időszak kihirdetésének** paraméterei nem idomultak a mi viszonyinkhoz. Aszályos időszakot csak akkor hirdetett az ágazati miniszter, ha 30 napon belül a 10 mm-t nem haladta meg a lehullott csapadék mennyisége. Ez a határérték javaslatunkra úgy változott, hogy most már 25 mm-t kell, hogy meghaladja az eső, vagy 15 napon keresztül kell, hogy meghaladja a napi csúcshőmérséklet a 31°C-ot.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére, a nagy folyószabályozások óta nem jellemzőek a vizes élőhelyek. Ebből a vízhiányos adottságból adódik az, hogy nyáron gyakori a valódi mellett a légköri aszály is és általában a csúcshőmérséklet is 2°C-al meghaladja az országos átlagot, ez télen visszájára fordulva 2 °C-al erősebb lehűléseket jelent. A száraz légkör erősen érzeteti hatását, a csapadék mennyisége országosan megyénkben a legkevesebb, tehát hidrológiai adottságaink meglehetősen rosszak. Ennek egyik oka a fentebb már említett folyószabályozásoknak köszönhető szabad vízfelület csökkenés, a folyamatos talajvízsüllyedés, és a vízi közművek esetenkénti elhanyagoltsága. Ezért láttuk fontosnak, a teljes vízgyjűtőrendszer működtetésének újra tervezését, amire megfelelő fórumokon javaslatokat is tettünk. A fenti gondok természetesen nem különíthetők el a globális klímaváltozás problémakörétől. Összességében megállapítható, hogy romló külső környezeti feltételek között kell, hogy gazdálkodjunk.

A romló klimatikus körülmények negatív hatásainak erősödését jelzik a következő példák:

- hőmérséklet-emelkedés legnagyobb Hajdú és Szabolcs megyékben, Kontinentális méretekre vetítve, legnagyobb a Kárpát-medencében (itt háromszorosa a göngyöltött földi átlagnak).
- az aszályhajlam erősen megnövekedett, (a csapadék átlagok nálunk évi 0,7 mm-el csökkennek),
- gyakoribbak a viharkárok/szélkár, jégverés-kár/,

- a kora tavaszi fagykár gyakorisága jelentősen megnövekedett, a téli hótakaró csökken, illetve hosszú időn keresztül hiányzik, tovább növelve az erősebb fagykárok esélyét,
- a változó körülmények között nehezen tervezhető a produktum kibocsátás, nagy a termelési kockázat, ami a feldolgozó ipart is bizonytalan helyzetbe hozza.

Ezeknek a folyamatoknak egyik okozója, a Kárpát-medence korábbi vízháztartási mérlegének felborulása, mivel a Keleti-Kárpátokból beérkező vizet gyakorlatilag mind kivezetjük a medencéből. A vízfelhasználás és vízviisszatartás szinte kritikán aluli. A vízgazdálkodás gerince mind a mai napig a nagy vizek elleni védekezés, a minél gyorsabb árvízi elvezetés. A folyamatos töltés emelés azonban nem feltétlenül jó megoldás, amit az is bizonyítja, hogy ebben az évtizedben mérték a Tiszán a valaha észlelt legmagasabb vízállást.

„Mindezen hatásokat tompítani lehetne a vízviisszatartás, valamint a vízhasznosítás ésszerűsítésével, a pozitív hatások kihasználásával. A klímaváltozás elleni sikeres küzdelem alapja a Kárpát-medence páraéhségének csökkentése, a levegő páratartalmának növelése a víz tartósabb megtartásával, hűtőrendszer működtetésével. Ezért nagyon **fontos megeremteni** a hegy- és dombvidéki víztározáson kívül **az alföldi felszíni vizek tárolását, de biztosítani kell a felszín alatti vízkészletek tározó célú növelését is.**”

A Belügyminisztérium öntözésfejlesztési stratégia megalkotását tervezi. Együttműködve a Földművelési Minisztériummal, az Országos Vízügyi Főigazgatósággal, az Agárgazdasági Kutató Intézzel, valamint a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarával az öntözés és maga a stratégia célja a termelés és a minőség stabilizálása és növelése, a mezőgazdaság és az élelmiszeripar, mint létfontosságú rendszerem biztonságba helyezése a klímaváltozás hatásaira reagálva, valamint a felszíni vizek hazánkban tartása.

A Hajdú és Szabolcs Megyei Agrárgazdasági Kamara vezetése által javasolt megoldás lehangsúlyosabb eleme, egy a Nyírséget és a Hajdú Hátságot átsze-

lő csatorna megépítése. Megvalósulása esetén lehetőség nyílna az alábbiakra:

- a Tisza lassú lefolyása miatt (a Tarpai térségben lelassuló, addig felső folyás jellegű, gyors folyású víz) tavaszi áradáskor és más esőzések esetén jelentkező többlet vizet az új csatorna és a Keleti főcsatorna összekötésének segítségével jobban el lehetne osztani, illetve gyorsabban el lehetne vezetni az öntözést igénylő belső mezőgazdasági területek közelébe,
- valamint a csatorna mentén lehetőség nyílna a vízvázlasztó vonal környezetében a kevés csapadék miatti víz pótlására, a falvanként kialakítandó víztározó tavak segítségével, nagy mennyiségű víz betárolására.

A csatorna kialakításával a vízvázlasztó mentén emelkedne a talajvíz szintje, ami által csökkenne a direkt öntözés iránti igény, így nem lenne szükség nagy értékű mélyfúrású egyedi kutak kialakítására sem.

Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megye határán ezen a szakaszon vonul végig a térség vízvázlasztó vonala. Ez az országosan is szinte egyedülálló domborzati adottság képezi a javaslatukban foglaltak megvalósíthatóságát.

Az érintett terület a megyében nem tartozik az ár és belvízzel veszélyeztetett területekhez. A terület legjelentősebb vízfolyásai az Érpatak, Kálló-, Máriapócs-, és a Vajai főcsatornák. Ezen területen belül lévő vízfolyásoknak hossza összesen a forrásvidéktől a befogadóig 142,0 km.

Az érintett terület nagysága 1.600 km², érintett települések száma: 62, lakossága 250.000 fő.

Hajdú-Bihar megyében a keleti területeken lévő vízfolyások a vízvázlasztóknál lévő forrásvidéktől déli irányba folynak a befogadó Kálló-csatornába. Ezen vízfolyásoknak hossza 129,0 km.

Érintett terület nagysága 1.400 km², érintett területen lévő települések száma 16, lakossága 280.000 fő.

Összefoglalva az érintett terület nagysága **3.000 km²**, érintett **települések száma 78**, érintett települések népessége **530.000 fő**.

Az országos elnökség és a két érintett megye közgyűlése tárgyalta a tervezetet, és azt támogatásra érdemesnek javasolta. A tervezés elindításhoz szükséges forrásokhoz lehetőségeikhez mérten hozzájárulnak.

A kamara munkájával kapcsolatban említést érdemelnek a már bevált (tápanyag gazdálkodási tervkészítés, gazdálkodási napló vezetés, nitrát adatszolgáltatás, területmérés, stb.) továbbá a nemrég **bevezetett kamarai szolgáltatások**, amelyekben nagy szerep jutott a falugazdász hálózatnak, ahol személyre szabottan tudnak a gazdálkodók segítségére lenni a felmerülő kérdésekben.

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara **BirtOKOS** néven telekommunikációs szolgáltatást indított tagjai számára, akik a piacnál jóval kedvezőbb díjcsomagok közül választhatnak. A szolgáltatási díj egy része leírható lesz az éves kamarai tagdíjból.

A BirtOKOS elnevezésű telekommunikációs szolgáltatás 2017. január 10-től minden kamarai tag számára elérhető.

Az elindult szolgáltatás előnyös kondíciókat kínál a tagok számára az agrárium szereplőinek összekapcsolásáért. A BirtOKOS tarifacsálót a tagi igényeknek megfelelően alakította ki a NAK. A piacnál jóval kedvezőbb mobiltarifák közös jellemzője, hogy csoporton belül díjmentes hívást tesz lehetővé, valamint az előfizetők a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara mintegy 650 fős falugazdász-hálózatával is ingyenesen beszélhetnek. Év végére több ezer új ügyfél megszerzését tűzte ki célul a kamara a kedvező tarifáknak köszönhetően.

A kamarai tagok igényeit figyelembe véve a NAK Agrárszolgáltató Nonprofit Kft. keretei között alakította ki a NAK a **Pályázati Tanácsadók Hálózatát**. A Hálózat célja, hogy erősítse a pályázati tanácsadók agrár- és vidékfejlesztés területén meglévő, pályázatokhoz kapcsolódó szaktudását; a tanácsadók, a tagok és a NAK Nonprofit Kft. közötti együttműködésen alapuló információ áramlás segítségével pedig növelje a megbízható pályázati tanácsadók arányát.

Ezen túlmenően a mostani időszakban van folyamatban a **szaktanácsadói hálózat kialakítása is** a NAK szervezetén belül, de a keretek még nem véglegesek. Ezen kollégák által az eddig nyújtott ingyenes vagy akár fizetős szolgáltatásokon túl további szakmai ismereteket, és akár egy fajta szakmai könyvelést is tervezünk nyújtani az azt igénylő tagjaink számára.

Mindezekkel együtt, valamint a mindennapi gazdálkodás és működés során a tagjainknál felmerülő elképzelések, problémák és kívánalmak gyűjtésén, szintetizálásán, továbbításán, a megoldási javaslatok kidolgozásán túl elkezdődött a felkészülés az év végi **kamarai tisztújító választásokra** is. Kérjük, ennek részleteiért keressék kollégáinkat.

„Bízunk abban, hogy munkánk eredményei, előrelépéseink segítik a magyar agrárium jövőbeni fejlődését. **A NAK nevében eredményes gazdálkodást kívánunk!**”

Köszönjük szépen az interjút, Elnök Úr! Sok sikert kívánunk a munkájukhoz!

Gazdálkodók Kérdezték - Szakértőnk válaszol

Olvasói kérdés:

„Nagynénikém ideadta földjét. Haszonkölcsön szerződésbe a földhasználatot bejelentettem a Földhivatalba (ekkor még élt a nagynéni) 2020-ig. 5 éve elhalálozott a nagynéni, és megörököltem 1/1 tulajdonban a földet. Az lenne a kérdésem, hogy 2020. év előtt be kell jelentenem ismét a földhasználatot vagy csak 2020. után?”

Szakértői válasz:

- A kérdésben foglaltak szerint eredetileg mezőgazdasági földterület haszonbérbe adása történt, amelynek szabályait a hatályos Ptk. tartalmazza. A bérlet alapja írásbeli szerződés volt, amelyet követően a földhasználati jog érvényesült.

A Földhivatal az illetékességi területéhez tartozó termőföldekről, valamint azok használatáról nyil-

vántartást vezet, amely többek között tartalmazza a földhasználó magánszemély azonosító adatait, a használat jogcímét és annak időtartamát. A termőföldek használatának egyéb szabályait a Termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény tartalmazza.

Amennyiben a földhasználó személyére vonatkozó bejelentés nem érkezik, a termőföld használatjának a tulajdonost kell tekinteni.

- A felek között öröklési folyamat került sorra, amelynek alapján az örökléssel szerzett földingatlan esetében az örökös általános jogutódja az örökösnek. Ez a szabály a földhasználati szerződésre is érvényes. Általánosan elmondható, hogy a bérbeadó elhalálozása esetén, ha a bérleti jogviszony ezt követően is érvényesen fenn-

áll, az örökösök tartoznak helytállni a bérleti jogviszonyban.

- A kérdésben foglaltak szerint a korábbi bérlet 1/1 arányú tulajdonosná vált, így az örökölt földterület földhasználati joga – mint tulajdonost – teljes arányban megilleti, így ez által a korábbi, személyére vonatkozó bérleti jogviszony megszűnik.
- Az előzőekből következik, hogy az új tulajdonosnak a korábbi haszonbérleti szerződéssel összefüggő joga-, illetve kötelezettsége nincs. Javasolt azonban részéről az ingatlan nyilvántartás tartalmának ellenőrzése, indokolt esetben annak pontosítását kérelmezve.

Csizmadi György
mezőgazdasági szaktanácsadó

